

(16) “*Everything I have gained she has taken from me,*” I said, *my voice low with passionate resentment* (Gregory).

Відомо, що джерелом емоції ВІДПРАЗА є неприємні нюхові відчуття, тому серед засобів невербальної комунікації частково задіяні і ольфакторні. Наприклад,

(17) *The worst thing in the world is to go into a lavatory after a man that had a feed of pig’s feet and a night of pints. The stink from that could twist the nostrils of a strong man* (McCourt).

У (17) ситуація ВІДПРАЗА маркується за допомогою номінації джерела цієї емоції (*stink* – неприємний запах), а переживання емоції описується фразеологізованим предикатом *to twist one’s nostrils* (скрутити ніздрі).

Таким чином, у досліджуваному художньому дискурсі дескрипція емоційного стану ВІДПРАЗА здійснюється за допомогою буквальних і фразеологізованих предикатів, які виражають акустичні (модуляції голосу), оптичні (міміка, жести, рухи частин тіла) та ольфакторні реакції персонажів, що пов’язані з виникненням та переживанням емоції ВІДПРАЗА.

Зроблений аналіз не надає уявлення про усі можливі невербальні засоби актуалізації емоційного концепту ВІДПРАЗА. Застосування запропонованої методики на більш репрезентативному матеріалі складає **перспективи** подальших досліджень.

Література

Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Ф. С. Бацевич. – К.: Академія, 2004. – 344 с. Гладь С. В. Семантико-когнітивний аспект показників емотивності англомовного художнього тексту / С. В. Гладь // Вісник КНЛУ. – Сер. Філологія. – 1999. – Т. 2, № 1. – С. 104-116. Гладь С. В. Эмотивность художественного текста: семантико-когнитивный аспект (на материале современной английской прозы) / С. В. Гладь. – К., 2000. – 223 с. Кагановська О. М. Текстові концепти художньої прози (на матеріалі французької романістики середини ХХ сторіччя) / О. М. Кагановська. – К.: Вид центр КНЛУ, 2002. – 292 с. Калита А. А. Фонетичні засоби актуалізації смислу англійського емоційного висловлювання / А. А. Калита. – К. Видавничий центр КДЛУ, 2001. – 351 с. Колянський Г. В. Паралингвістика / Г. В. Колянський. – М.: Наука, 1974. – 80 с. Красавський Н. А. Динамика эмоциональных концептов в немецкой и русской лингвокультурах [Электронный ресурс]: автореф. дис. на соискание уч. степени доктора филол. наук: спец. 10.02.20 “Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание” / Н. А. Красавский. – Волгоград, 2001. – 38 с. – Режим доступа: <http://www.vspu.ru/~axiology/libr/akd/autoref14.htm>. Мамонтов С. Страх. Практика преодоления / С. Мамонтов. – СПб.: Питер, 2002. – 128 с. Петровский А. В. Краткий психологический словарь / А. В. Петровский. – М.: Полит. лит., 1990. – 494 с. Позднякова Н. А. Лингвостилистические и композиционные средства передачи эмоционального состояния человека в художественном тексте (на материале английской прозы 19 века): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Н. А. Позднякова. – К., 1997. – 170 с. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови / О. Д. Пономарів. – Тернопіль: Богдан, 2000. – 248 с. Феоктистова А. Б. Когнитивные аспекты семантики идиом, обозначающих чувства – состояния: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.04 “Германские языки” / А. Б. Феоктистова. – М., 1996. – 18 с. Шаховский В. И. Эмоциональные культурные концепты: параллели и контрасты / В. И. Шаховский // Языковая личность: культурные концепты. – Волгоград: Волг. гос. пед. ун-т, 1996. – С. 105-106. Янова О. А. Номінативно-комунікативний аспект позначення “Усмішки” як компонента невербальної поведінки (на матеріалі сучасної англійської мови): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Ольга Анатоліївна Янова. – К., 2001. – 190 с.

Глюстративна література

Brown D. The Da Vinci Code [Electronic resource] / D. Brown. – Orion Publishing Co, New York, CDB, 2006. – Access: <http://www.onread.com/book/The-DaVinci-Code-191003/> Gregory Ph. The Other Boleyn Girl [Electronic resource] / Ph. Gregory. – Scribner, 2001. – Access: http://greylib.align.ru/?category=english-engmode&altname=the_other_boleyn_girl. Grisham J. The Rainmaker [Electronic resource] / J. Grisham. – Doubleday, 1995. – Access: http://e-lingvo.net/library_download_1720.html. King S. The Long Walk [Electronic resource] / S. King. – Signet Books, The USA, 1979. – Access: http://e-lingvo.net/library_download_1967.html. Lessing D. The Golden Notebook [Electronic resource]. – Penguin Books, 1962. – Access: <http://thegoldennotebook.org/>. McCourt F. Angela’s Ashes [Electronic resource]. – Scribner, The USA, 1996. – Access: http://e-lingvo.net/library_download_2244.html. Meyer S. The Host [Electronic resource] / S. Meyer. – Little, Brown and Company, The USA, 2008. – Access: http://www.onread.com/fbreader/191135.Rinehart_M.R.The_Circular_Staircase [Electronic resource] / M. R. Rinehart. – 1908. – Access: <http://www.gutenberg.org/files/434/434-h/434-h.htm>. Stross Ch. Accelerando [Electronic resource] / Ch. Stross. – New York: Ace Books, 2005. – Access: <http://www.manybooks.net/titles/strosscother05accelerando-txt.html>.

УДК: 811.111’372’376.612

ГОЛОВКО О.М.

(Запорізький національний університет)

РОЛЬ ЕКСТРАЛІНГВАЛЬНИХ ЧИНИКІВ У ФОРМУВАННІ АНГЛОМОВНИХ ТЕМПОРАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙ

Статтю присвячено визначенню ролі екстралінгвальних факторів на формування темпоральних неологізмів сучасної англійської мови. Простежено особливості словотворчих та семотворчих елементів, за допомогою яких відбувається мовна реалізація переосмислення сприйняття часу в сучасному англомовному суспільстві.

Ключові слова: темпоральна інновація, екстралінгвальний чинник, зміни.

Головко А.Н. Роль екстралінгвістических факторов в формировании темпоральных инноваций английского языка. Стаття посвящена определению роли экстралінгвістических факторов в формировании темпоральных неологизмов современного английского языка. Рассмотрено особенности словообразовательных и семообразующих элементов, с помощью которых происходит языковая реализация переосмысления восприятия времени в современном англоязычном обществе.

Ключевые слова: темпоральная инновация, экстралінгвістический фактор, изменения.

Golovko O. Extralinguistic factors and their role in coining neologisms relating to time-continuum. The Article investigates how extalinguistic factors influence the wordbuilding process and their role in coining neologisms relating to time-continuum. The author researches into the wordbuilding and semebuilding elements which are used to create new words presenting changes in time perception by English speakers.

Key words: neologism related to time-continuum, extralinguistic factor, changes.

Постійні соціальні зміни, численні революції, зміни клімату та екологічного стану планети спричиняють переосмислення сприйняття й розуміння оточуючої дійсності носіями мови, що викликає потребу формування одиниць, які б чітко й лаконічно представляли особливості сучасного буття. Усі зазначені та інші зміни впливають не лише на переосмислення реального світу, але і на час, який інколи визначають четвертим виміром координат (окрім трьох просторових). Він уже не сприймається як такий, що лінійно розвивається і ділиться на відносно рівномірні відрізки. Він то прискорюється, то сповільнюється, і такі зміни обов'язково реалізуються у мові, як ідеальній формі репрезентації нашого мислення.

Наведені причини пояснюють **актуальність** нашої розвідки. Крім того, актуальність наукового пошуку пояснюється великою кількістю робіт, присвячених еволюції мовної системи (див., наприклад, Гармаш О.Л., Зацний Ю.А., Єнікєєва С.М., Левицький А.Е., Ayto J., Maxwell K), і недостатнім рівнем розкриття особливостей темпоральних інновацій. Під темпоральними інноваціями ми розуміємо ті новітні знаки, що безпосередньо пов'язані із часовим виміром, тобто позначають час, часові періоди, часові проміжки і зазначають як у сучасному англомовному суспільстві змінюється переосмислення цієї вісі координат буття людини.

Метою дослідження є визначення домінуючих екстралінгвальних чинників на формування англомовних темпоральних інновацій. **Об'єктом** дослідження є процеси розвитку словникового складу англійської мови, а предметом – способи і засоби творення темпоральних інновацій англійської мови, зважаючи на різні екстралінгвальні фактори.

Як доводить наша розвідка, у творенні англомовних темпоральних інновацій найважливішу роль відіграють **екологічні, економічні, політичні, соціальні, технократичні** фактори, які ми і пропонуємо послідовно розглянути.

Зміни **екологічного** стану планети важливі при лінгвальній актуалізації часового континууму. Передусім наголосимо, що сучасна епоха характеризується впливом людини на довкілля. Цей часовий період отримує новітню номінацію за допомогою таких синонімічних одиниць: *anthropocene, anthropocene era, anthropocene age, anthropocene epoch*. Лінгвальна одиниця *anthropocene* була створена нобелівським лауреатом П.Круценом та його колегою Ю.Стоермером у 2000 р. під час роботи Міжнародної програми, присвяченої стану геосфери та біосфери Землі (*International Geosphere-Biosphere Programme*). Для творення інновації залучено уламок від одиниці *anthropic* – «той, що співвідноситься з людиною» [Maxwell 2006, с. 60] та елемент *-cene*, що містить семантику «часовий період», оскільки використовується для творення слів, які номінують геологічні періоди (наприклад, *Holocene, Oligocene, Pliocene* та ін.). Зазначена низка синонімічних новотворів представляє не «час існування людини», а саме «період впливу людини на довкілля». Звернімо увагу, що сема «вплив людини на клімат та екологію планети» в одиницях наявна імпліцитно.

Many scientists now believe over the last 200 years, mankind's impact on the Earth has become so powerful we have ushered in a whole new geological age, which they call the Anthropocene, or Age of Man. (Winnipeg Free Press, Jan 28, 2012).

У зв'язку з виділенням ери впливу людини на довкілля постає потреба лінгвальної репрезентації періоду, коли люди не впливали на стан планети, що номінується одиницею *pre-Anthropocene*. Вважається, що епоха впливу людини на навколишнє середовище почалася не у XVIII ст. з появою фабрик, які виникли в індустріальному суспільстві, а 8000 років тому з початком ведення інтенсивної сільськогосподарської діяльності [Early anthropocene]. Саме тому інновація *early anthropocene* розкриває початковий період цієї епохи.

Майбутній уявний період, коли природне середовище буде існувати в гармонії, номінує неоверб *Ecozoic*. Неологізми сформовано шляхом зрощення одиниці *ecology* (екологія) та форманту *zoic*

(тваринний світ), який зустрічається в таких словах, як *Cainozoic*, *Neozoic*, *Holozoic* та ін. Синонімом цієї одиниці є інновація *Ecozoic era*: ... *Berry develops his argument for "a transition into an Ecozoic Era, when humans would be present to the planet in a mutually enhancing manner."* (Commonweal, Jan 29, 2010).

Новітню номінацію отримують і складові частини року, у такий спосіб відбувається конкретизація відрізка календарного часу. Одиниця *phantom spring* репрезентує настільки теплу зиму, що починають розквітати дерева і рости трава. Несвоечасність настання теплої погоди розкрито атрибутивом *phantom*, тобто несправжня, примарна весна, яка стала можливою в результаті глобального потепління, кліматичних та сезонних змін.

Оскільки весна починається раніше, то раніше почнеться і літо, відбувається зміщення пір року, що представляє неологізм *season creep*, де *creep* – неквапливо просуватися, тобто відбувається повільне «переміщення», «зсув» пір року: ... *that what they have been seeing is nothing less than the slow, inexorable shift of global warming. They even have a name for it: Season creep.* (The Washington Post, Apr 9, 2011). Звернімо увагу на те, що англійська мова поповнюється великою кількістю одиниць, що репрезентують зміни стану екології планети або кліматичних умов, серед таких неологізмів можна зазначити *climate canary*, *climate porn*, *climate refugee*, *climate migrant*, *climate nightmare*, *permanent global summertime* та ін.

Розглянуті компоненти семантики «несправжній, примарний» і «повільне переміщення, поширення» (що наявні в розглянутих темпоральних одиницях *phantom spring* і *season creep*) зустрічаються й у таких новотворах, як *phantom fat*, *phantom load* і *ad creep*, *Christmas creep*, *commercial creep*, *eurocreep*, *jargon creep*, *SPF creep*, *technocreep*, відповідно.

Економічні події та зміни, що впливають на економічну активність представників суспільства, знаходять своє відображення в численних темпоральних інноваціях, серед них *black Friday*, *Cyber Monday*, *falloween*, *hard eight*, *shoulder season*. Період піку туристичних подорожей у часовому континуумі з обох боків обмежується періодом нижчої туристичної активності, який номінується новотвором *shoulder season*. Вибір плану вираження інновації пояснюємо тим фактом, що одним із лексико-семантичних варіантів одиниці *shoulder* є «узбіччя», тобто та частина шляху, де закінчилася дорога. Таким чином, *shoulder season* – це час, коли закінчився значний «наплив туристів» і почався «період міжсезоння».

З метою збільшення кількості проданого товару й отримання вищих прибутків напередодні свят проводяться різноманітні рекламні кампанії. У сучасному англійському суспільстві період підготовки до святкування Геловіну та Дня подяки стартує на початку осені й характеризується тиском торговельних інфраструктур на споживачів. Цю тенденцію представляє неоверб *falloween*, утворений у результаті зрощення фрагментів *fall* і *Halloween*. Останні два місяці року отримують лінгвальну актуалізацію *hard eight* «важкі вісім (тижнів)» – найбільш напружений час у торговельній галузі, оскільки збільшується споживча активність людей, які купують подарунки на свята: *The toy industry calls the eight weeks leading up to Christmas the "hard eight"* (USA Today, 22 Nov 2006).

Понеділок після Дня подяки номінують інновацією *Cyber Monday* – день, коли роздрібні торгівці очікують на збільшення продажу товарів через Інтернет (у зв'язку з початком значних передріздвяних розпродажів), що і пояснює залучення компонента *cyber*. На цей же робочий тиждень припадає п'ятниця, яку називають *Black Friday*, оскільки вона вважається найбільш завантаженим днем року в роздрібній торгівлі, що мотивує і залучений колоратив *black*, переносними значеннями якого є «важкий, поганий».

Політичні події знаходять своє відображення в новітньому шарі англійської лексики. Серед таких темпоральних інновацій варто зазначити: *dirty tricks Thursday*, *super-duper Tuesday*, *Tsunami Tuesday*, *3/11*, *7/7*, *21/7*, *9/11*, *September 12*, *September 10*.

Поштовхом для актуалізації неофраз *dirty tricks Thursday* та *super-duper Tuesday* були події, пов'язані з днем виборів. Неологізм *dirty tricks Thursday* означає четвер перед виборами – останній день, коли може проводитися агітація. Саме в цей день кандидати використовують усілякі PR-засоби з метою привернути увагу і схилити потенційних виборців на свій бік. Для досягнення цієї мети можна використовувати і «брудні прийоми» (*dirty tricks*) проти своїх опонентів, чим пояснюється план вираження новотвору *dirty tricks Thursday*. Соціологи визначають асиметричну непропорційність негативної інформації на формування поглядів. Коли виборці оцінюють кандидатів, на них більше впливають негативні якості кандидатів, ніж позитивні [Simontov 1994, с. 61], чим і пояснюється прагнення політиків представити своїх опонентів у якнайгіршому світлі: *Some politicians dub the Thursday before a big election "Dirty Tricks Thursday." That's the best day for an opponent to*

unload his bag of filth against another candidate, getting maximum headlines, while giving his stunned opponent no time to credibly investigate or respond to the charges (Daily News of LA, 5 Oct 2003).

Одиниця *super-duper Tuesday* представляє день висунення партією кандидата на пост президента, тобто надзвичайно важливий вівторок для громадян США, оскільки словосполучення *super-duper* – це гіперболізована форма для вираження семантики «надзвичайний», «вражаючий». Неологізм *super-duper Tuesday* є синонімом низки інновацій *Hyper Tuesday*, *Mega Tuesday*, *Mega-super Tuesday*, *Titanic Tuesday*, *Awesome Tuesday*, *Super Tuesday*, *Tuesday of Destiny*, в яких «надзвичайність» події виражена гетерогенними засобами.

Однією з проблем сучасності є тероризм та боротьба з ним. Дати терористичних атак увійшли до лексику англійської мови в значенні «день, в який відбувся напад; терористична атака, яка відбулася в цей день», наприклад, *9/11* – 11 вересня 2001 року (день терористичного нападу на США). Цей день порівнюють із атакою на американський флот у Пирл-Харборі під час Другої світової війни, але наслідки теракту сильніше підірвали моральний стан і бойовий дух нації [Hughes 2008, с. 14].

За аналогією до новоутворення *9/11* були сформовані неологізми *7/7*, *21/7* (її графічним формоваріантом є одиниця *7/21*), що репрезентують дати 7 та 21 липня 2005 року (дні терористичних актів у Лондоні). Новітній знак *26/11* – це 26 листопада 2006 року (день терористичного акту в Індії). Новотвір *3/11* номінує 3 листопада 2004 року (день терористичного акту в Мадриді). Синонімом інновації *3/11* є *11 M* (скорочення від ісп. 11 marzo), сформоване за аналогією до узуралізованих одиниць іспанської мови (*9-M* – день виборів 2008 року, *23-F* – спроба перевороту у 1981 році), і запозичене до системи англійської мови, чим пояснюється відсутність аналогічних англомовних номінацій для позначення інших терористичних актів. *The 2008 general election, which took place on 9 March, is thus the 9-M. Other key terms are 23-F (for the failed 1981 coup) and 11-M (for the 2004 Madrid train bombings)* (Guardian, 10 Jul 2009).

Слід зазначити, що день 21 липня 2005 року отримав дві форми вираження – *21/7* (британський варіант англійської мови) та *7/21* (американський варіант англійської мови), що пояснюється особливостями репрезентації дат по обидва боки Атлантики. Крім того, ці новотвори водночас позначають день, коли відбулася зміна в психології населення відповідних країн і стають парадигмогенерувальними одиницями, тобто залучаються до формування парадигми неологізмів на власній основі, серед яких *7/7 bomber*, *7/7 terrorist attack*, *7/21 suicide bomber*, *9/11 attack*, *9/11 hijacker* та ін.

Одиниця *9/11* (графічними формоваріантами якої є новотвори *nine-eleven*, *nine-one-one*) широко залучається до парадигматичних зв'язків (що представлено і в роботах сучасних лінгвістів [Семенчук 2007; Соловей 2007; Hughes 2008]). На підставі цієї дати сучасність в американському суспільстві вже розмежована на два часові відрізки, що розкривають неологічні утворення *September 10* і *September 12* – час до і після терористичного нападу 11 вересня 2001 року. Певними синонімами цих одиниць можна назвати неологізми *pre-September 11 era*, *pre-9/11 era* і *post-September 11 era*, *post-9/11 era*.

Значні **соціальні** зміни в англомовному суспільстві спричиняють переосмислення відрізків календарного року, що на рівні лінгвальної системи проявляється в появі темпоральних новотворів, серед яких *Winterval*, *Chrismukkah*, *Clickmas*, *Stressmas*, *bissex*.

Неоверб *bissex*, утворений у результаті процесу зворотного словотвору від одиниць *bissextile* / *bissextile year* – високосний рік, номінує 29 лютого, тобто той день, який відрізняє високосний рік від невисокосного. Іншою номінацією високосного року є *leap year*, а людину, яка народилася 29 лютого характеризує інновація *leapling* (що є зрощенням одиниць *leap year* і *sibling* – «рідний брат / сестра»).

Новітнє телескопне утворення *Winterval* (*winter* + *festival*) репрезентує час зимових свят. Суспільства англофонних країн є поліетнічними та полірелігійними, чим пояснюється факт святкування багатьох релігійних свят: Різдво (християнство), Ганука (іудаїзм), Дівалі (буддизм) або День зимового сонцестояння (язичництво). Усі ці свята в річному часовому континуумі припадають на грудень і передують Новому року, тому утворюють справжній «фестиваль передноворічних свят». У зв'язку з тенденціями релігійної коректності (що представляє й неологізм *religious correctness*) у сучасному англомовному суспільстві навіть загальноприйнятий вираз «*Merry Christmas and a Happy New Year*» інколи замінюють політично коректним виразом «*Merry Winterval and a Happy New Year*».

Частковим синонімом новотвору *Winterval* є неоверб *Chrismukkah*, що номінує час святкування Різдва та Гануки, свят, що не є віддаленими в часі і йдуть одне за одним. Ця інновація є зрощенням одиниць *Christmas* та *Hanukkah*, чим і мотивується семантика новотвору. *Brandeis University professor Jonathan Sarna has a term for the practice of combining Christmas and Hanukkah: "Chrismukkah."* (The

Boston Globe, Dec 25, 2011). Слід зазначити, що одиниця *Christmas* у сучасній англійській мові характеризується «амбівекторною формотворчою потенцією», тобто може формувати телескопні новотвори як за допомогою ініціальних, так і термінальних уламків, наприклад, *Clickmas*, *Stressmas*, *Chrimukkah*.

Новотвори *Blue Tuesday*, *Ecstasy Tuesday*, *Suicide Tuesday* номінують день тижня, в який люди, які вживають наркотики, стають депресивними, а їхній негативний емоційний стан може призвести до самогубства. Депресивний стан людини є тим екстралінгвальним чинником, який впливає на формування темпоральних одиниць *Blue Tuesday* і *Ecstasy Tuesday* – вівторок, який характеризується понурим настроєм (*blue*) працівників на робочому місці, особливо серед тих, хто вживає наркотик екстазі (*ecstasy*). Вважається, якщо емоційний стан цих осіб призводить до рішення вчинити самогубство, то найчастіше це відбувається у вівторок, саме тому такий день називають «вівторком самогубств» (*Suicide Tuesday*). Із початком робочого тижня (після вечірок на вихідних) серед людей, які вживають екстазі починається депресія, що лише погіршується у вівторок, і може навіть призвести до самогубства, чим пояснюється зміст одиниць *Suicide Tuesday*, *Ecstasy Tuesday*.

Синонімом розглянутої одиниці *Blue Tuesday* є *mid-week blues* – депресивна середина тижня, особливо серед людей, які вживають наркотики. У зв'язку з цим варто зазначити, що здатність створювати варіативні способи опису однієї реальності є невід'ємною ознакою мови, яка виходить за межі простої синонімії, оскільки у фокусі виявляються різні аспекти буття [Кубрякова 2004, с. 17].

З метою знизити стрес на робочому місці була розроблена теорія «невимушеної п'ятниці». День, зазвичай п'ятниця, коли працівникам дозволяється вдягатися неформально, отримує номінації *casual Friday*, *dress-down Friday*. Мотивація фразеологічних неологізмів відбувається завдяки атрибутивам *dress-down* і *casual* (вдягатися неформально). Згодом теорія «невимушеної п'ятниці» отримала негативний результат, оскільки деякі працівники стали занадто турбуватися про те, що їм одягти в цей день, крім того, звичка приходити на роботу в неділовому одязі поширилася на весь тиждень, а не лише на п'ятницю [DeLuca 2001, с. 50].

Лінгвальні одиниці *dress-up Thursday* і *dress-up Monday* позначають робочий день, коли працівникам обов'язково потрібно бути вдягненим у діловий одяг. Новотвори *dress-up Thursday* / *dress-up Monday*, антонімічні за своїми семантичними характеристиками інновації *dress-down Friday*, сформовано за аналогією до останньої (на антонімічній основі приєднання *up* : *down* та атрибутивів, що вони формують *dress-up* : *dress-down*, тобто «вдягатися вишукано, формально» і «вдягатися неформально»): *A group of ladies – 83 to be exact – "played dress up" Thursday. They donned black garments, black hats and a ton of garish jewelry, most of it silver, and got together for lunch.* (Sunday News Lancaster, Jul 17, 2011).

Формування неофрази *dress-down Friday* і її часткових антонімів *dress-up Thursday* / *dress-up Monday* відносно параметра «вдягатися формально – неформально», на наш погляд, відбувається не лише на основі антонімічної аналогії атрибутивів, але й у зв'язку з розширенням семантики цих одиниць та формуванням системних зв'язків антонімічності в межах парадигми одиниць *Friday* : *Thursday*, *Friday* : *Monday*, а саме: будь-який інший день, крім цього. Згодом теорії «офіційних понеділів», «офіційних четвергів» та «неофіційних п'ятниць» щодо стилю робочого одягу набули особливої популярності, що в мові представлено генералізацією темпорального компонента, у результаті чого з'явилися новотвори *dress-up day*, *dress-down day*.

Проаналізовані одиниці (*dress-up Thursday*, *casual Friday*, *Suicide Tuesday*) є вербалізаторами постійного стресу на робочому місці: працівники занадто завантажені, що сприяє накопиченню втоми. Інтенсивність стресу піднялася до того рівня, що раніше вважався «хронічним стресом». Сьогодні у світі керує новий стресовий порядок [Leatz 1992, с. 45]. Саме з метою зменшення психологічного тиску, працівникам компаній дозволяють брати вихідний у будь-який день тижня – робочий день, який можна провести вдома, відпочиваючи в ліжку, під ковдрою (*doona*, *duvet*), репрезентують синоніми *doona day* і *duvet day*, утворені в результаті метонімічного перенесення: *If you've got one more week in the job - an inevitably perilous job - then take some annual leave; seize some duvet days.* (The Independent, Apr 13, 2011). Синонімом одиниць *doona day* і *duvet day* є новотвір *mental health day* – «день психологічного відпочинку».

Постійне розширення технологічних можливостей людини веде і до збільшення її потреб. Можливість змінити життя спричиняє значний контраст між звичайним, ординарним життям та життям, насиченим різноманітними подіями. Повсякденність – це та сфера досвіду, в якій людина перебуває майже постійно [Мусиездов 1999, с. 92]. Така буденність у сучасній англійській мові номінується інновацією *groundhog day* – «день бабака». Інновація є апелятивом від епонічної назви

фільму, в якому головний герой неодноразово проживає один день – 2 лютого (день, коли бабаки прокидаються після зимової сплячки), незалежно від того, які заходи вживав, щоб його змінити. Це ніби прояв того, що немає завтрашнього дня, немає куди рухатися далі, що перетворює життя на безвихідь [Marsh 1997, с. 156]. Згодом одиниця *groundhog day* здобуває неосему «пересічний, рутинний день, один із низки однакових днів».

Час, коли люди поспішають на роботу або з роботи, особливо в компактно побудованому районі міста з відносно невеликими відстанями, отримує мовну репрезентацію *rush minute*. Інновацію утворено на основі одиниці *rush hour*, але оскільки необхідна менша затрата часу, новотвір отримує форму *rush minute: You can drive from one end of Inverness to the other in 10 minutes. We don't have rush hour here, we have **rush minute**.* (Sunday Mail, Jul 31, 2011).

Технократичні зміни в сучасному суспільстві змушують переоцінювати сприйняття часу соціумом, особливо завдяки введенню новітньої спеціальної системи вимірювання, яка отримала назву *Internet time*. Доба ділиться на 1000 частин, одна одиниця «Інтернет-часу» (*Internet time*) дорівнює 86,4 секунди. Така система вимірювання була запроваджена з метою «співвіднесення» годинників усіх людей, які користуються Інтернетом, оскільки має за відправну точку час у Гринвічі. *So it was that at @786, or about one hour after the sun was overhead in New York City, or 17-52 Greenwich Mean Time, Mr. Carreno, 29, a computer consultant, explained his enthusiasm for what Swatch is calling 'Internet time.' This way, when he meets with friends and colleagues on-line, they 'have an understanding,' he said. 'It's @786 all around the world* (New York Times, 7 Mar 1999). Інновація *Internet time* є полісемічною, іншою її неосемою є «час, що людина проводить в Інтернеті» або «час швидкого доступу до Інтернету».

За допомогою комп'ютерного терміна *virtual* утворено інноваційну одиницю *virtual Friday* (її синонімом є неологізм *logical Friday*), що номінує останній робочий день (але не п'ятницю) перед довгими вихідними. Вибір форми одиниці мотивується тим, що такий робочий день асоціюється у працівників із п'ятницею, яка є останнім робочим днем тижня. Асоціативність останнього робочого дня з п'ятницею отримує мовну репрезентацію *virtual Friday (logical Friday)* – «віртуальна, умовна» п'ятниця. Відповідно, віртуальним, умовним понеділком є перший робочий день тижня (крім понеділка), що отримує засіб вираження за допомогою словосполучення *virtual Monday* або *logical Monday: The forint opened marginally weaker at 1.90-1.95pc points above the mid-point of the intervention band on Thursday. Volumes were low on this "virtual Friday" before the three-day weekend* (MTI-Econews, 22 Oct 1998).

Як доводить дослідження, формування темпоральних інновацій здебільшого опосередковане екстралінгвальними чинниками, серед яких головними ми визначили екологічний, економічний, політичний, технократичний. Розглянуті одиниці, що репрезентують особливості сучасного сприйняття часу та його плинності, представляють зміну соціального погляду на часовий континуум. Дослідження не є вичерпним і відкриває широкі перспективи дослідження особливостей, способів і когнітивних основ для формування інновацій, що безпосередньо пов'язані із прискоренням і сповільненням сприйняття плинності часу носіями англійської мови.

Література

- Кубрякова Е. С. Язык и знание: На пути получения знаний о языке: части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира / Елена Самойлова Кубрякова; Институт языкознания РАН. – М.: Языки славянской культуры, 2004. – 555с. – (Язык). Мусиездов А. А. Повседневность как социологическая проблема / Алексей Александрович Мусиездов // Вісник ХДУ. Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. – Харків: Константа, 1999. – № 433. – С. 91–94. Семенчук А.Б. “11 вересня” 2001 року в англійській мові / Алла Борисівна Семенчук // Нова філологія. Збірник наукових праць. – Запоріжжя, ЗНУ, 2007. – №27. – С. 251–255. Соловей А. С. Новообразования-символы в политическом дискурсе: функционально-прагматический и переводческий аспекты / А. С. Соловей // Вісник ХНУ ім. В.Н.Каразіна. Серія: Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. – Харків: Константа, 2007. – № 772. – С. 64–66. DeLuca M. J. More Best Answers to the 201 Most Frequently Asked Interview Questions / M. J. DeLuca, N. F. DeLuca. – NY: The McGraw-Hill Companies, 2001. – 212 p. *Early anthropocene* // Wikipedia [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://en.wikipedia.org/wiki/Early_anthropocene. Hughes G. Words, War and Terror. The Lexicon of War in the Twenty-First Century / G. Hughes // English Today. – 2008. – Vol. 24. – Num. 1. – P. 13–17. Leatz Ch. A. Career Success. Personal Stress: How to Stay Healthy in a High-Stress Environment / Christine A. Leatz, Mark W. Stolar. – NY: McGraw-Hill, Inc., 1992. – 356 p. Marsh C. Explorations in Theology and Film: Movies and Meaning / Clive Marsh, Gaye Ortiz. – Malden: Blackwell Publishers, 1997. – 312 p. Maxwell K. From AI Desko to Zorbing: A Language Lover's Guide to the 21st Century / Kerry Maxwell. – Oxford: Macmillan Publishers Limited, 2006. – 256 p. Simontov D. K. Greatness: Who Makes History and Why / Dean Keith Simonton. – NY, London: The Guilford Press, 1994. – 502 p.